

Kinderen zonder papieren en dus zonder stem?

Bruno Vanobbergen, 20 juni 2013 verschenen in De Morgen

Vandaag op wereldvluchtelingendag vragen de kinderen en jongeren die zonder papieren in ons land verblijven nog maar eens onze aandacht. Zij zijn met velen en verenigen zich daarom in wat ze zelf het “Kids Parlement” noemen. In Vlaanderen kreeg het “Kids Parlement” een gezicht met Amir. Amir is een Afghaanse jongen van 12 die sedert enkele jaren met zijn familie in ons land verblijft. Wat Amir frustreerde, was dat hij nergens een stem had. Tolk spelen voor zijn ouders, dat kon. Dat moest zelfs. Maar zelf zijn verhaal kunnen brengen? Neen, dat was en is volgens de procedures niet mogelijk.

Amir zijn oproep in de pers lokte heel wat reacties uit. Scholen, maar ook heel wat OCMW's bijvoorbeeld uitten hun onbegrip en hun vele vragen. Het verhaal van Amir leidde ook bij de klachtenlijn van het Kinderrechtencommissariaat tot heel wat nieuwe signalen. Zoals Amir, zijn er veel kinderen en jongeren. Kinderen die hier met hun asielzoekende ouders aankomen en door onze overheden niet als volwaardige dragers van eigen rechten behandeld worden. Deze kinderen moeten vooral wachten, wachten op welke beslissing over hun ouders genomen wordt. Wat de impact van deze beslissing op het leven van deze kinderen is, doet er vandaag niet toe.

Neem nu Jelena. Jelena is een Tjetsjeens meisje van 15 dat al ruim vier jaar in ons land verblijft. Haar vader vluchtte met zijn vijf kinderen naar België, vroeg asiel aan, maar dat werd na 14 maanden afgewezen. Omdat haar vier jaar oudere zus aan dezelfde ziekte lijdt waaraan haar moeder is gestorven, kan het gezin hier nog een tijdlang verblijven. Nu haar operatie en revalidatie voorbij zijn, moeten zij ons land verlaten. Jelena zit intussen in het derde jaar secundair onderwijs, richting sociaal technische vorming. Ze wil later verpleegster worden. In tegenstelling tot haar papa spreekt ze vlot Nederlands. Wat maakt dat ze bij allerlei gelegenheden als tolk mag optreden. Maar alleen om de vragen, de angsten, de wensen van haar papa en de antwoorden die door onze overheidsinstanties daarop gegeven worden, te vertolken. Haar eigen vragen, wensen, verlangens, angsten worden niet gehoord. Laat staan dat de gegrondheid ervan onderzocht wordt. Op dit moment toch niet, niet in de huidige procedure.

Jelena is één van de vele kinderen die, zonder dat ze daar op enig moment ook maar enige zeg in hebben, meegesleurd worden in het lot dat hun ouders treft. Door omstandigheden waar ze zelf helemaal geen greep op heeft, is ze in ons land terechtgekomen en verblijft ze hier al verschillende jaren. Ze heeft zich geïntegreerd, neemt vaker dan de meeste van haar leeftijdsgenoten een groot deel van de zorgen binnen het gezin op zich, doet het goed op school en zou eigenlijk – net als elke andere vijftienjarige – haar toekomst op een positieve en vertrouwenwekkende manier tegemoet moeten kunnen zien. Maar in de huidige werkelijkheid hangt haar toekomst in de eerste plaats af van de vraag of de Belgische instanties het verhaal van haar vader geloofwaardig vinden.

Het zou ook anders kunnen. Men zou de situatie van Amir, Jelena, hun broers en zussen als uitgangspunt kunnen nemen. Kijken wat, gegeven de omstandigheden, het beste voor hen is. De Raad van State kende aan de bepaling van het belang van het kind geen rechtstreekse werking toe. Voorbij de juridische retoriek, staan we vandaag voor de verhalen en de levens van duizenden kinderen in ons land. Kinderen die vooral als vreemdeling bekeken en benaderd worden en veel te weinig als kinderen in een ongewone, en vaak moeilijke situatie. Kinderen van wie hun rechten onvoldoende een plek krijgen in ons bestaande migratie- en asielbeleid.

Dat is waar we vanuit het Kinderrechtencommissariaat op deze Wereldvluchtelingendag voor pleiten. Kinderen en hun belang voorop stellen. Hen een stem en een gezicht geven zou alvast een begin zijn.

Bruno Vanobbergen
Kinderrechtencommissaris